

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatæ, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

**Lanuza, Jerónimo Bautista de
Antverpiæ, 1649**

§. 15. Illic erit gaudium impermixtum, quale hic nullum reperitur, sed pænis permixtum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](#)

eiusdennit, exdem eius diuitiae, que sancti communicabuntur ad cuiusque measuram mortuum, in quo gloria varietas elucebit.

§. 15. Ille erit gaudium impermixtum, qualebic nullum reperitur, sed pars permixtum.

¶ 29. Exaggerat Propheta hoc Dei convivium, in quo viuum haurieatur *vindemis defecata*, sed est viuum meracum. Apud omnes Autores, tam facios quam prophani, & apud quilibet hominum nationes, viuum, symbolum est latititia, & gaudi omnesque consentient dicto Davidis. *Vinum laetificat cor hominis.* Quinimo narrat Spiritus S. quod alius introduxit loquorem vineam, quod inter omnes terrae plantas, fructus eius talis esset, qui laetificat Deum & homines. Afferit, quod Deum latificeret: eo quod ipse Deus statuerit, ut in sacrificiis latititia, viuum funderetur, & hinc Gentiles hoc sumperarent, ut quod omnium primum Diis suis offerrent, esset viuum pretiosissimum. Nominatum vero viuum offerebant (inquit Iustinus Martyr) in sacrificiis Solis, quem ut supremum Deum venerabantur, & vocabant: *Mundi laetitiam.* Virgil L. Eneid. de Poetatum facile Princeps Virgilius viuum appellabat, *Munera L. titianaque Dei.* De quo mira refert Philo ab omnibus auctoribus auctor habitus irrefragabilis quod igitur dicit, quod in illo coniunctio Deus electus sive viuum propinabit pretiosissimum, merum, *vindemis defecata* L. De plan per hoc iunxit, quod eos latititia perfundet puritas Noe ad limma, ac metu deliniet gaudio, sine via seu pars finem & seu magna illius rillat & seu doloris permixtione. In hac vita, nullum tale cognoscitur viuum, cum nullum sit gaudium tam putum, quod non sit lymphatum ac forcibus spurcatum. Hoc optime dixit, qui de illo libebat ad fatigatem, Res felicet Salomon, qui huus in letitiam vita variis entrans euentus ait, *Risus dolore miseratur,* & extrema gaudii latus occupat. Non aut doloris rilatu misceritur, quia dolores tam metos haurimus, ut nec risus vmbra, seu gaudii guttula illi misceatur, nebisque occursum sunt, sic ut nec rimulam relinquant, ne vni quidem pallui aut veligio consolationis: & large numero succedunt his: inueni, ut dolor unius alterius & alterius connectatur ac communis catur, & quoquinque oculos conuenteris, nihil nisi labores offusus, nihil nisi dolores apprehendis. Iobum affigit tristis nuntius, a Sabaois armenta boum ac ali narum referens ablati, huic risus non succedit, nec

gaudium; sed tristitia grauior, accurrit numerus alas, quali mala sibi inuicem innescens, qui dicit: *Igitur Dei occidit et celo & tactus osci, puerisque consumpsit.* Huic alter succedit, qui inter alia haec tristia nuntiat: a Chaldais direptos camelos & percutitosque pueros gladio. Et dum sperandum sibi foris aliquod a filiis leuamen tribulationis, adest alter, qui referat illos sub ruinam domus contritos, sepulcrosis miserando infortunio: dum autem in le reuersus sibi posset de sanctate granulari, eum iam illi cæstra defensione, en a capi & usque ad calcem totus leprosus sparsus sedet in sterquilino, dolorum poenarum que collauit, dum sibi inuicem manus dant, & una alteri pene concatenatur dolorem, dolori succedere poenam poenæ connecti exemplo discessis quotidiano, verutamen sine dolore gaudium, sine luctu tripudium, sine mortore risum, quis inuenit: dum enim risus tibi offeritur occasio, continuo accurrit dolor, qui viuum diluat & nec purum insulcat, *Risus dolore inseparatur.* & extrema gaudii latus occupat.

Maxima Saræ offertranta latititia, dum se prægnarem lata demiratur, omni iam ipse ablata filios generans, & quocircum est effusa in risum dum ei Dei nimius nisi prænuntiat nativitatem, eum eius sterilitati sanctus superueniens: tantoque gaudio derubetur, ut filium iam natum Isaeæ & confuetus appellandum, id est risum: *Risum fecit mihi Deus.* Confusum vero gaudium illud dolore & anxie sollicitudine diligitor videat Agar ancilla filium, in filium suum infusa gentem eum contumentem, persequenter, unde continuo agitata tumultu de reinedio cogitat. Sibiuseque cum Abraham marito contendit animosa. Gestibat præ gaudio Rebecca iam partu y cius, post multos annos in matrimonio frustra coniungit, & ut ob rem quam adeo stictiter experierat, immo sibi vita chariorum duebat summa latititia perfundebatur: atnam, mox succedit dolor, quem vero suo latitabat vehementer, mirum. Collidebantur in utero eius parvuli, quo ad portas mortis sonesta rapiebatur: unde tristis exclamat: *Si sic futuram erat, ut quid necesse fuit concipere?* Tanta latetia exultat Rachel, se a Deo ventris fructu fœundam conspectata, quanto prius dolore ob sterilitatis viuum contabuerat, at circu citius *Risus dolore inseparatur*, dum partus cruciata tormenta, hac eius nouissima fuerunt verba, quibus anima eius corpore cuelbatur, & hoc extremum perorat, ut natus filius vocaret Benoni, id est filium doloris: tantum ex partu cruciato torquebatur: ut ani-

mam exhalaret, amitteretque vitam mater dolorosa.

Hic igitur illorum verborum est sensus: *Extrema gaudii luctus occupat.* Trahit secum gaudium concatenatum & sibi connexum planctum dolorem, & si primum ualeat Efau, illum sequitur plantam manu tenens Iacob: sed nec taliter qualiter, id est luctus, sed *occupat*, totum occupat, totum contigit: quo loquendi modo Spiritus S. declarat, sine villa comparatione multo grauiorem eam esse tribulationem seu luctum, quem male factus tibi adfert eventes, qui gaudio superuenit inexpectatus, quam latitia foenit ex prosperis concepta successivis. Quanum oboritur gaudium patentibus ex filiorum prospera valerudne, virium robore, formae eleganter, morum affabilitate ut vero suum compleant gaudium, illos iungunt matrimonio, sed ecce mors illos hinc abrupte inopina: prout illa proponit

¶ Ep. 1. 9. mulier de qua late D. Esdras.

¶ 10. Hinc quantum augustin, octum est illud quod
l. de Cis notat. D. August. & decr. rat. Auctor Adagiorum
cap. 11. Gracorum & Latinorum P. ulius Manutius ex
Paul. Ma. doctrina Macrobi, nimirum quod Romani
in Alego templum duabus Deabus exercerent: (sic) V-
Nab. est Iufit & Angero ie. Erat autem Volupia Dea
ab omni
deliciarum, sic dicta & volupiae volupia: illa vero
parte: bea-hoc erat quæ voluptates, succelus propteros,
tum cuncta laeta largiebatur. Angeronia, Dea cole-

batur, quæ curas, anxietates, tristinas, dolores.
II. lachrymas effundebat, dicta Angeronia ab angore.
Dico enim eo vero modo illas statuebant, ut in centro seu
pla Volu-medio templi Volupia celeretur Dea Angeronicæ
& maiores oculos suos flexeret, et cunctaque,
Angero- prout refert Pierius quasi significaret primo:
dolores, et umbras, angores in medio videri vo-
luptatum, deliciarum, gaudiorum, & quod omnia
hæc in illa, tanquam in centro conquiescat: et
Secundo: quod quolibet mitteret suas Dea Volu-
lupia delicias, eo sequeretur, dolores penasque
immittens. Angeronia, & quis dixerit, quod nihil tam letio ageret, quam videre circumquaque
vbinam gaudecent homines, ut eo statim mitte-
ret, et umbras, penas, tribulations. Ob quam ra-
tionem piafatus Auctor Adagiorum de quodam
refert, qui hoc in ore frequens habebat, ubi mel-
ib[us] fol. Hæc pluribus non indiget rationibus,
quam perturrit domos vestras, vestra negotia.
Dicito mihi, num inquam gaudio te puro re-
creasti, quod aliquo dolore non dilueretur, &
quando non uicecidit manifeste, seu aperte fronte
confesse non potest illud summum ac permix-
tum esse gaudium, cum optime noueris.

quam cito finiendum, nec semper sit tibi per-
mansurum.

Hic nixus veritati subtilem defendit Diuus
Augusti, contra quoddam Philosophos doctri-
nam. Refert eorum quodam tam variis imo-
fuisse tam infelices in intelligendo, in quo no-
stra consideret summa beatitudinis, ut inter eos
tenerentur ducenta & octoginta opiniones di-
crepantes, quas ex Marco Vrone celebrissimo
inter Graecos, & Latinos Auctores colligit. In
particulari vero disputat contra eorum plurimos
qui beatitudinem nem debet considerare, in bonis
& quiete hujus vita. Hac citata sententia, tan-
tam uidet infiamam; totus enim orbis hoc ponit,
beatitudinem esse statum, qui bona continet sine
malis, delicias sine doloribus, & sine tristitia
delectationes; hoc vero omnino est impossibile
in huius vita flatu, in quo sine villa comparatio-
ne plura sunt mala quam bona, merores quam
voluptates, etiam fortunatissimis miseriae ac ca-
lamitatis tot sunt ut eorum capitibus excedant nu-
merum capillorum.

D. Aug. I.
Et quis sufficiet (inquit) quantu[m] eloquentia 12 de Cis
flumine vita hu[m]is mefieris explicare, quas lamen- c. 1. Ep. 42
tatu[m] est. Ciceri in morte filii, et quia dolor contrarium Tom. 5.

volupia: qui inquietudo contraria querit &c.
qua bellum concupiscit Tanto Cicero filiam
Tulliam amore complectebatur, ut ex partu,
motiens tanto Patrem dolore affixerit, ut licet
cum consolari conati fuerint per litteras Pompei-
ius, Cæsar, & Servius Sulpicius nihil efficerint:
vnde ait, quod animo conceperit librum con-
scribere, quem prænoraret, *De morte filii cui to-*
rum eloquentia sua flumen infudit, huius vita
describens calamitatem. Est autem ille, de quo
Serm. 5.
D. Aug. licet modo non exstet. Hic (inquit D.
*Bern.) n[on]nulla sum pulchra, sed mixta non pulci-
ru, et libum inter spumas. Quot spina infirmita-
tum lancinant valetudinem: quot stimuli pun-
gunt diuitias: quæ cura filiorum non obruit pa-
rentes: quæ desolatio filii desilit: quæ sollici-
tudo locum seruandi honorare: emiquas suspi-
ciones inge[n]it amicorum fiducia: quos inferti-
timores prodire in publicum: quis exedit iritis
anituis domini conclusionem: quod frigus premic
hyeme: quis in astate calor: quis labor con-
tinuus ut se in Principis conseruer gratia eius
familiaris: quod studium illam obtinendi: &c?*

In hac vita non tribuit Deus gaudium perpe-
tuum, bene quidem in altera, exinde pronuntiat
David de Chirillo: *Fruitum suum dabit in tempore*
suo: de vita vero beata loquitur D. Joannes,
¶ Psal. 1. 3.
quod sit arbor, fructum preferens inde sinenter

Notas

Notat illud. Dabit, quod ponit, dum de Christo loquitur. Arbores terra fructum non dant sed hoc tantum de illis dicitur, quod ferunt fructum. Ita signat D. Ambros. Ligna terra fructum non dare, sed ferre dicuntur. Dare quippe per lupponit voluntatem: proprie loquendo Christus libera dat, perfectaque liberalitate: Dat omnibus affluenter: lignum vite & sapientia, ait D. Ambros. Dat fructum, hoc est, larguer donat Expendit secundum: In tempore suo. In beata illa vita, dat continuo fructum suum, ut videt D. Ioannes, quod semper daret & ferret fructus suos. At in hac vita, nequaquam. Hic enim sumus, in studio ad prestantum, ubi necesse est virtutem sit exercitium, proinde conuenit alii quo nos tempore illis destituti: Si lignum sapientiae est, cur in tempore dabit, & non semper? Potest inquit sapientia semper fructum dare, sed quia sapientia est, debet sapienter, dispensare prudenter. Et tu legisti: quia dispensatorem fidem, & prudentem constituit Dominus super sanitatem suam, et dei illa in tempore tristis mensuram in tempore, utique non semper. Tunc debet semper dare [sic] in celo] quando non plenam mensuram meremur accipere. Si ut huc extrellum tempus fructum, ita ille dabit fructum bonis indefinibilebus, ut in resurrectione eius consortum capere aeternam possumus. Nam non possumus in hoc seculo non sustinimus. Hie enim corruptiela est, & cauendum est, ne corrupteremus bonos fructus, quos lignum vita dare, quia nunc corrupti, illie autem incorrupti. D. Augu. Hinc tantum tandebar D. Aug., vita praesentis. L. Medit. quantum ipse praelaris hisce verbis nobis exposuit. Tades nos Domine, valde vite huic, & iusta Mann. c. aramnoe peregrinationis. Vita haec vita misera, vita caduca, vita incerta, vita labor osta vi a immunda, plena viseris & erroribus, que non est vita dicenda, sed mire, in qua momentu singulariter rursum per variis mutabilioris defectus, diversis generibus mortuum. Numquid ergo hoc quod vidimus in hoc mundo dicere possumus ultimum quoniam humor: tumidant, dolores excentant, andores excentant, aer morbillas, esse inflant, ieiunia macerant, ieci dissolunt, tristitia consumunt, sollicitudo coarctat, si ueritas habebat, diuinitus inflant & solvant, paupertas dicit, iuuentus excolli, senectus incurvat, infirmitas frangit, major deprimit, & in malis omnibus mors firmans succedit. simulque curulis gaudis istius miserae vite ita finem imponeat, ut cum esse desideret, non fuisse potest mors ista vitalis, & vita mortal is, &c. Transl. foli regni studiit valde congruerit haec verba Ribadinera. Tunc autem modernos. Alio vero loco sic eleganter vitam hanc describit, Vt, que sicut umbra luna,

tica enanescit, sicut flos in arborum cirsis, & statim marcescit, nunc floret & statim ari, vita, inquam, mea, vita fragilis, vita caduca, vita, que quanto magis crescit, tanto magis decrebet, quanto magis procedit, tanto magis ad mortem accedit. Vita fallax & umbratice, plena laqueis mortu.

Nunc gaudeo statim tristor: nunc virgo, statim infirmor, nunc viri statim morior: nunc felix apparet, semper miser, nunc video, iam fecio: sicut omnia mutabilitas subiaceat, cum nihil una hora in uno statu permaneat: hinc timor, hinc tremor, hinc fatigatio, hinc siti, hinc calor, hinc frigus, hinc languor, inde dolorexuberat. Subsequitur ita impotens moris, que nulli modis quotidie miseris omnes inopinate rapit, hunc necat febribus, illum opprimit doloribus, hunc consumit famas, illum siti extinguit, hunc suffocat aqua, illum intermixta laqueo, illum perimit flammis, aliisque d'niib[us] bestiarum ferociorum, hunc trucidat ferro, illum veneno corrumpit, alterum tantum repente terror miseram vitam finire compellit. Et nunc sapor hec omnia, magna miseria, quia cum nibil certius morte, ignorat tamen homo finem suum, & cum stare putat, collidit, & perit sibi eius. Nescit enim homo, quando vel ubi, vel quomodo morietur, & ratione certum est, quod cum mori operat. Hinc duo elicit. D. Au. Primum quod vita hec, mors potius quam vita sit nondimanda. Hoc doctissimum probat rationibus & particulariter idem confitetur his Christi verbis. Qui credit me transi a morte ad vitam. Ibi non congruentis diceret o Domine, Transi a morte ad vitam, de hac via ad alteram, de hac temporali ad illam eternam, de hac terrena ad illam celestem. Minime quia nec quidem cum his epithesis temporalis, terrena & corruptibilis vita nomen metatur, sed mortis: nec mitem inquit D. Au. quod illam hoc nomine vocauerit, qui tam distincte nouerat ratione vite ac mortis, sicut ipse Christus, quinquo & ipse Cicero, solo lumine natiali, hanc ita vocavit: Hec vita quedam mortis est, quam lamentari possem, si licet. Secundum: ingentem hinc elicit admirationem, satis enim demetri non potest amorem quo vitam hanc, cum talis sit prosequitur, &c. de quibus alibi.

Attamen in monte vim propinabuit mera cistum, defecatum, Vindem & defecata: gaudium enim deliciae, ac cordis letitia, ab omni timore, mortore ac tristitia, purissima erunt, & expurgata. Hoc olim dictum est D. Ioa, dum ei locutus est: splendor quidam ac species osterebatur: Et tabernaculum Dei cum hominibus & habebitur, & c. Et absterget Deus omnem lacrymanum ab oculis eorum, & mors ultra non erit, neque lucis;

SECVNDO DIE SABBATI QVADRAGESIMÆ.

Iustus, neque dolor erit ultra. Sine morte vita, sine morte gaudium sine infirmitate salus, sine dolore voluptas, sine periculo securitas: totum gaudium purum, mera voluptas, desecata latitia. Ibi (inquit D. August.) ex quo sumpsit I. Solil. c. D. Gregor gaudium infinitum, latitia sine tristitia. In fine tia, salus sine dolore, via sine labore, lux sine expositione, nebris, vita sine morte, omne bonum sine omni septem malo, ubi iuuens numquam fenerit, ubi vita Psalm. p. terminum nec, ubi decorum numquam pallescit, ubi nunt. amor numquam tepefit, ubi sanitas numquam marcescit, ubi gaudium numquam decessit, ubi dolor numquam sentitur, ubi gemitus numquam audiatur, ubi triste nihil videtur, ubi laetitia semper habetur, ubi malum nullum timetur, quoniam ibi summum bonum possidetur. Stupefacto referens sunt autem illa verba, quæ adiungit, postquam hucus misere vita descripsit calamitates, illam eternam opponens.

§. 16. Tantum est cali gaudium ut melius dicitur, quod homo intret in illud, quam ipsum in hominem.

Matt. 21. 31. I Deicò dicit Christus se diutorum seruo fideli: *Intra in gaudium Domini tui. Mirate modum loquend. Quis in quod intrat: voluptas, seu gaudium in animam, vel anima in gaudiu: Nostro hoc modo intelligimus, quod gaudium intret in eor, & non è conuerso. Sic est lib. ultim. (annuit D. Aug.) Ille portò fieri oppositū, pri- mo eo quod nostrum hic gaudium tam sit modicum, ut capi possit in re tam exigua, vt est cor humanum, sed nec illud exiguum totum adimpler. Tantum vero illic erit gaudium, tanta voluptas, ut nullum sit cor, anima nulla, quae possit illud concidere, ac comprehendere, quocircum dicunt, quod cor intrabit in gaudium. Poculi aquam de facili corpore tuo comprehendens, nec farraris, at magui fluminis, vel Oceani, qui hac dicat posse, corpore tuo comprehendendi, qui potius tu illa submergetur, nec erit possibile illam in te intrare, bene quidem te in illam. Exigua sunt mundi huius voluntates, breves, leues haustus quos bibimus, & subito euaneferit quod attulerunt: restigerum & delicia quae ex illis haurimus. In illo ecclasti mōre, gaudiū est in illarū maris immensi, auij rapidissimi, qualem vidit Ezechiel de templo profuentem, tanta quārum abundantia, ut illas non esset qui prouaderet, sed certio submersioneis periculo exponebat periturus, qui illas pertransire præsum- Ezech. 47. tieren. Bapt. dela Nuza. Tom. I.*

571

pisset. Postmodum idem vidit D. Joannes, quando ei ecclastis illa Hi-rusiem monstrabatur: *Et Apoc. cap. 21. 1. ostendit mihi fluvium aque vite, splendidum tan- quam crystallum, procedentem à fide Dei & Agni. O quā puræ aquæ, quam sp̄ēdidae, quam clari- parentes, ut nec ipsi purissimum crystallū tam pellucidum censeatur. Et quas credi illas esse aquas, que procedunt ac scaturiunt velut à son- tis origine: A fide Dei & Agni Aliissimum hic suspicio mysterium: nimisrum, quod gaudijs & eterna beatitudinis aquæ, ac gloria procedens, ex fructuō duorum, Dei scilicet in sua essentia & substantia, ac Christi agni Dei in quanti homo est ita censet Theologorum Raphael D. Thom. 2. 2 q. 2. obiectum principale beatitudinis seu toti & glo- 6. Op. riæ ecclastis, sunt mysteria Dei, & Ch. isti attri- buta & excellentiæ diuinitatis Dei, & prærogati- viæ ac eminentiæ Christi Domini humanita- tis. Proinde procedet hæc primariò ex visione Dei, & Christi, secundum id quod ipse Christus dixit: *Hac est vita eterna, ut cognoscant eum solum Ioh. 17. 3. Deum verum, & quem misericorditer Christum.**

Secundò viuen Christus hac formula desu- pta metaphora ab eo qui mare ingrediuntur, eiusq; Simili- vndis immergiunt: totus enim mari cooperatur, rudo, sic ut nihil sit eius quod mari non absorbeatur; hoc modo erit gaudium in celo, ut totus illo immergaris ac absorbearis sic ut nihil sit quod illo non absorbeatur, intellectus visione Dei, vo- luntas amore d'ino, anima gloria integerima, totius deniq; Deus tibi sit inuisceratus, unde in anima dignitas orietur tam diuina, ut Deus ele- videatur. Corpus autem ex omni parte erit gau- dio delibutum, dotibus claritatis, subtilitatis, a- gilitatis & impensis, sensus obiectus reple- buntur quæ omnem excedat intellectum, oculus visione Christi, cuius tam ingens ac in-ffabilis est pulchritudo, ut eius unica manus quā viden- dam exhibuit D. Theresia, tanto mentem eius gaudio deliuinerit ut si Deus cor eius nouâ suâ gratiâ non roboret, nimis gaudio felicissimâ fu- fet. Visione quoque purissima ac virginis im- maculatae Mariæ, cuius pulchritudinem nedum sol, luna, ac sidera miratur, sed ipsi sup̄emū om̄nium Seraphini. Quod si viuens adhuc in mun- do caduca hac & mortali vita; eius tam elegans fuerit forma venustatis, ut D. Dionysius in illam sententiam declinaret, dum eam vidit, quod nisi eum fides aliud docet, firmiter te- ret, nullum dari posse bonum excellentius aut beatitudinem feliciorem, quam eius frui conspectu. Quid centendum, quando in cor- lis iam regna regnat gloriose hæc etenim sola

S. 16. { 75 }